

II'garren Sailla

I

ASINI POLION'I

Gaia: Legegizon argi onek gai arriskutsua darabil eskuetan, ots ordun jazotako erri arteko listar eta gudaketak antzerkitan ondu. Orati'k, ordea, auzi ori utzi ta edestiari lotzeko diotsa, poliki asko. Kaisar eta Ponpei'ren artekoa aipatzen du emen, Polion, Antoni'ren kide ta lagun baitzan, August'ekin etzan joan Aki'ra; origaitik, baiña, ez du aren gizantza txikitu bear kondairakizunean, pakea baitzion munduari ekarri. Polion onek, Kristo aurreko 76'garren urtean jaioa, politikari on, bere garaikO naste ta matxiñada guztietan eskuartu zun; eletari bezela, Atenai'ko irakatsiz zebillen; olerkari zanez, -Bergili'ren jagola ta lagun min-, Katul, Kalvo, Zimna'ren taldea osatzen zun.

Motum ex Metello consule civicum...

Metelo' n ordeztogatik erriko igidura,
gudu-zio ta griñak ta xede biurrak,
Zori'aren joko ta erri-agintarien
alkar-ituntze astunak ta gudu iskilluak,
5 -txautu gabe oraindik odolez gorritan-,
lan gaitza duzu bizkar gain artzen duzuna:
gezur-autsak estali su-gaiñez zabilta.

Urrun bego pizkaten antzokietatik
10 larrizko trajedien Musa odolzale.
Gero, erri-auziak eratutakoan,
lan ori bir-asiko Kepropi'tar gisan.
Polion!. babes bare atxilotientzat
ta batzarrarentzako argia ta onu;
15 zu, ereiñotz-koroiak dedu betikorrez
Dalmatzi'ko garaitzan goraipa ziñuna!

- Dagoneko, zemaikor, zinburruaren otsak
erauziz dardaraten dizkit belarriak.
Turut-iskanbil latza! Izkillu-dirdaiak
- 20 zaldi izi ta zaldiko uxatzen guztiak!
Bai, entzun bide ditut buruzai yaoiak,
laidotsu utz ez dakien autsez ugertuak,
eta mende jarririk lurbira osoa,
Katon'en barne latza tartckO ez dala.
- 25 Juno ta Jainko banak -aperkarren lagun,
lur aspergabe ura utz bait zuten eziñez-
garaitzailleen ilObak dituzte eramanik
Yugurta'ren il-eskeintz erruki gabetzat.
Nungo zelaik ez ote il-Obiz lekutzen
- 30 latin-odolez gizen burruka gaiztoak?
T'Esperi'ren erOrtze abarrots nasia,
Meditar aiek ere luzez aditua?

- Ote da zingirarik, edO ibai-egalik,
gure guda zurbillen berri ez dutenik?
- 35 Zein itxaso ez zuten margoz gorrizkatu
Dauni'tarren ilketa erdiragarriak?
Zein uregi ote da gure odol gabe?

- Baiña, Musa ñabar, jokuak utzita,
ez zakioz lot, otoi, Kear kanta itsari,
- 40 Billa zazu enekin, DiOnear leizan,
sOiñu leunago baten neurkera obeak.

Oarrak. - 1. MetelO Keler, 60'garrean, ordezkari edo konsul zan; Kaiser, POnpei ta Kraso'ren arteko itunbeana, beronen garaian Osotu zan, eta edeslarien iritziz, emendik sortua zuten amar urte geroago ErrOma'k jasan zun erri-matxinada mergatza. - 3. Agintariok, Kaiser, Ponpei ta Kraso ziran. - 6. Bizi ziran Oraindik gerra artakO geienak, sutan zegOn oraindiño ordun piztuazitako elkar ikusi-eziña ere, bizi ta odOl-jariO azpiratze lOtsagarriaren zauria. - 12. Atenai'tarrak KeprOpi izena ere bai zuten, beren len-errege KeprOpegandik. AngO antzerkigilleak -Sopokel, Euripide ta abar- aomen aundia zuten, trajedi-saillan batez ere. - 16. Grezi'n, Dalmatzilik egoaldera, Iliri'n zeuden Partinotarren kontra garaipen Oskidetsua lortu zun. - 24. Katon, biotz-gogor ura, erromatarren askatasuna begitan zeukana. - 28. Yugurta, Numidi'ko aprikar errege, Mari'k azpiratu ta atxiloturik, garaitz-zurrean, Erroma'ra eraman zuna. - 36. Daunitar edo italiarrak, Dauno baitzan Itali'ko Pulla'n bakaldun.

39. Ken, Ugartediko izarO bat; eta Kear, kanta itunak egin zitun Simonide angoxea zalako. - 40. Dione zeritzan Venus'en amad.

Liber secundus

Carmen I

AD ASINIUM POLLIONEM

MOtum est Metello consule civicum,
Bellique causas, et vitia, et modos,
Ludumque Fortunae, gravesque
Principum amicitias et arma,
5 Nondum expiatis uncta cruoribus,
Periculosae plenum opus aleae,
Tractas, et incedis per ignes
Suppositos cineri doloso.
Paullum severae Musa tragoediae
10 Desit theatri: mox, ubi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,
Insigne moestis praesidium reis,
Et consulenti Pollio curiae,
15 Cui laurus aeternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
Iam nunc minaci murmure cornuum
Perstringis aures: iam litui strepunt;
Iam fulgor fugaces
20 Terret equos equitumque vultus.
Audire magnos iam videor duces
Non indecoro pulvere sordidos,
Et cuneta terrarum subacta
Praeter atrocem animum Catonis.
25 Iuno et Deorum quisquis amicior
Afris inulta cesserat impotens
Tellure, victorum nepotes
Retulit inferias Iugurthae,

Quis non Latino sanguino pinguior
 30 Campus sepulcris impia proelia
     Testatur, auditumque Medis
         Hesperiae sonitum ruinae?
 Qui gurgēs, aut quae Iumina lugubris
 Ignara belli? quod mare Dauniae
 35 Non decoloravere caedes?
     Quae caret ora cruore nostro?
 Sed, ne, relictis, Musa procax, iocis,
 Caeae retractes munera Naeniae:
     Mecum Dionaeo sub antro
 40 Quaere modos levioꝛe plectro.

II

KRISPU SALUSTIRI

Gaia: Aberastasunak, nola erabilli? Pendiz malkartsua, noski baiño noskiago. Askoren jabe danak geiago opa du. Ta orrela beti gure biotz ondasun-zalea. Diruari, baiña, aldiña (balioa), erabilliak ematen. Esku-zabal danak, txaloak merezi ditu, zekena ta zikoitza, berriz, iguingarri zaigu; bera ere zurbil, kopetillun ta dedurik gabe bizi da. Olerkariak Prokulei goratzen du, bere anai artean zeuzkan ondasunak zatitu bait zitun. Ureari (sudur-erio) antzera azi da diru-zalekeria.

Nullus argento color est, avaris...

Krispu Salusti, meatz-zerra etsai!
 Lur azkenean ostendu zillarrak
 ez du margorik, zuur erabilliak
 emana ezik.

5 Anaiak aitak lez artu bait zitun
     mende luzez da Prokulei biziko,
     omenak aizez du iraunkor gorako,
     iñoiz aitzeke.

Nausi ziñake, gogo leitsu eziz,
 10 Gades urruti Libi'kin ba'zenu
     uztartuko, ta zu soilki otseindu
     Kartago biak.

Urmiña geitzen gaitzari emanik,
Egarri ezin aiza gaitz-erroak
15 zaiñak utz arte, ta uraren ildeak
gorputz larua.

Kir'en aulkira Prate itzuli arren,
onoimen ziñak -erritarren aurka-,
zorun-taldetik uzten du saieska,
20 Egi irakatsia.

Orrela, arentzat soilki ziurkatuz
aginterri ta areiño-buruntzak
erdeiñu-nardaz begiz joten urretzak
ditunarentzat.

Oarrak. -1. Salusti'kba-zitun antza, Plini Zarrak dioskunez, zillar-
meatz edo miñak, Alpe-mendietan. - 6. Prokulei, errOmatar zalduna,
August'en adiskide miña; bere anaieri kendu zizkietan zeuzkaten
ondasunak, erri arteko gudan Ponpei'ri jarraitu zioelako, eta arek
beraren anaiekin zatitu zun zeukan etxaguntza. - 10. Kartago
Apirka'koa, ta Kartago Espaiñi'koa. -17.Orode'n seme ta Parti'tarren
errege Praate IV'garrena, oso odolzale zalako, bakaulkitik egotzia
izan zan; gero, alare, Eskitarren laguntzaz, berriz eskuratu zun ango
aginpidea.

Carmen II

AD CRISPUM SALLUSTIUM

Nullus argento color est, avaris
Abdito terris, inimice lamnae
Crispe Sallusti, nisi temperato
Splendeat usu.
5 Vivet extento Pruculeius aevo
Notus in fratres animi paterni:
Illum aget penna metuente salvi
Fama superstes.
Latius regnes avidum domando
10 Spiritum, quam si Lybiam remotís
Gadibus iungas, et uterque Poenus
Serviat uni.

Crescit indulgens sibi dirus hydrops,
Nec sitim pellit, nisi causa morbi
15 Fugerit venis, et aquosus albo
CorpOre languor.
Redditum Cyri sOlio Phraatem
Dissidens plebi numero beatorum
Eximit Virtus, pOpulumque falsis
20 Dedocet uti.
Vocibus; regnum et diadema tutum
Deferens uni propriamque laurum,
Quisquis ingerentes oculo irretorto
Spectat acervOs.

III

DELI'RI

Gaia: Zoritxarra ate-joka datOrkígunean, ez gera naigabe iñoiz erori bear; ezta zoriak par-irri egitean, geiegi pizkortu ere. Goiak damaizkigun ogasunak, igazkor eta utsal baitira, zurtasun-gogoz darabilzkigun. Gaitzak beren azkena dute, baita onak ere, ta, zein txiro zein aberats, amai berdiña; eriotzan ez dago ezberdintasunik. Urduri ta egOn-eziña zenun Deli au; Dolabela, Kasi, Antoni ta August'en adiskide zan.

Aequam memento rebus in arduis...
Orizu, zuk, Oi Deli!, ji bear bait duzu,
eta aldarte berdiñez jardun zazu beti;
ez lar zurbil zOri malkartsuz,
onaldiz poz zoro neurritsuz.

5 Zein oiñaze-miñetan aldi OrO bizi,
zein jai-egunez txito pozari atxiki,
aski urrutian etzuna,
FalernO zarrenez kunkaiña.

An ler sendOak giar ta lertxun zuriak
10 ostoz itzal guria dagi ten tokian;
ura be an bait doa igeskor,
lats makurgunez dardarakor.

15 Bekarzkite ona, bai, ardao ta usainki,
ta larrosa panpoxen lore lar ertunak,
diru ta adin laket deudeño,
ta iru aizpen ari beltzeño.

20 Utz bearko erosi zugazti ta etxe,
utz bearko baserri, Tiber gorrik urtu;
eta oiñordekoak gozar
zuk metaturiko onibar.

Naiz aberats Inako zarretik jaioa,
naiz lander, enda xeeko, ozkarbide bizi,
deus ez; Suleize ezpaita kupi,
ta uzu opa zaitu sarraski.

25 Den-denok garamatzi; guztion zoria,
bizkor edo nagi, da kutxatik irtena;
potiñean gero jarriko
ta gu erbestera betiko.

Oarrak. - 2. Zori gaiztoa, aldapa latz antzera margozten digu Orati'k; baiña, bai gorantz bai beerantz, aldapa onetan, ots, ondasun-auzian gogo ta kemen berdiñez jokatu bear dugu. - 10. Balbe edo eriotz-aizpak iruten duten mataza askatu-eziña. - 21. Argos'ko len-errege, mitu-nortzua, Itxaso ta Teti'ren seme, aintziñateak diñoanez.

Carmen III

AD DELLIUM

Aequam memento rebus in arduis
Servare mentem, non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Laetitia, moriture, Delli,
5 Seu moestus omni tempore vixeris,
Seu te in remoto gramine per dies
Festos reclinatum bearis
Interiore nota Falerni.
Qua pinus ingens albaque populus
10 Umbram hospitalem consociare amant
Ramis, et obliquo laborat
Lympha fugax trepidare rivo:

Huc oina, et unguenta, et nimium brevis
 FLOres amOenOs ferre iube rOsae,
 15 Dum res et aetas et SOrOrum
 Fila trium patiuntur atra.
 Cedet coemtis saltibus et domo,
 Villaque, flavus quam Tiberis lavit,
 Cedet, et exstructis in altum
 20 Divitiis potietur haeres.
 Divesne prisco natus ab Inacho,
 Nil interest, an pauper et infima
 De gente, sub divo moreris,
 Victima rail miserantis Orci.
 25 Omnes eodem cogimur: omnium
 Versatur urna serius ocus
 SOra exitura, et nos in aeternum
 Exsilium impositura cymbae.

IV

XANTI POKEU'RI

Gaia: Xanti au, gerkar gazte bat dugu, Fili neskatx jopuak maite-
 sare artean atzia. Mailla ezberdiñeko maitasun onek ez du, noski,
 lotsarazi bear. Orla egin zuten Akil'ek, Ajax'ek, Agamenon'ek. Alare,
 Brisei, Tekmese ta Kasandere, errege alabak ziran, gudako gorabe-
 raz jopu mendeko egiñak. Eta Fili'ren aurretikoak ere ez ote dira
 gero olako?

Ne sit ancillae tibi amor pudori...

Ez bekizu lotsa-zio, o Xanti Pokeu!,
 mirabeari diozun maite-su.
 Leun, margo zun Brisei'k griñatu
 Akil ozarra.

5 Tekmese jopuk be Ajax nausia,
 TelamOn- seme zun sutu, ederrez;
 ta garaitz erdi beretu neskatxez
 Atereutarra.

Gudu-saldoak basati jaustean,
 10 Tesal-garaitzea, eta Ektor illik,
 gerkar aulduak aisago azturik,
 PergamO uria,

Ez dakizu zuk Pili lerdnaren
aitak, doatsu, suintzat nai zaituten;
15 errege-etorki ark noski negartzen,
tetxezain tzarrak.

Zure maitea, siñitsazu, ez da
kiskil-kume; eta ain emazteki leial
ta irabaz-etsai ezin sort-azi al
20 ama galdutik.

Beso ta arpegi ta berna borobil,
txit goragarri. Etzaitez susmoti,
nik, bada, adiñez amarreko zortzi
laster ertsiko.

Oarrak. - 3. Brisei, adats eder gaztea, beiñola guda-ondakin banaketan Akil ausartari jausia. - 5. Tekmese, Prigi'ko errege Teutrant'en alaba, arako gerrate baten Aiax'ek arrapatua. - 7. Troia'ko ateetan bertan ebatsi zun Agamenon'ek Kasandere, burrukaldirik gogorrean ari zala. - 23. Ez izan susmo txarrik; Orati'k bai ditu berrogeitamar urte laster osotuko.

Carmen IV

AD XANTHIAM PHOCEUM

Ne sit ancillae tibi amor pudori,
Xanthia Phoceu! Prius insolentem
Serva Briseis niveo colore
Movit Achillem:
5 Movit Aiacem Telamone natum
Forma captivae dominum Tecmessae;
Arsit Atrides medio in triumpho
Virgine rapta,
Barbarae postquam cecidere turmae
10 Thessalo victore, et ademptus HectOr
Tradidit fessis leviora tOlli
Pergama Graiis.
Nescias, te generum beati
Phyllidis flavae decorent parentes:
15 Regium certe genus et penates
Moeret iniquos.

20 Ta zuk maiteko duzu Foloe muxiña
edo Kloris ez beste, lepor dirdir aratz,
illargi lez gau-siñean,
edo Gnitar Giges antzera;

T'onek, neskatz artean lekuta ba'dadi,
begi zurrenei ere ziria sartuko,
bai ille jareien zurbil jokoz,
bai betarte izun bi erakoz.

Oarrak. - 5. Gerkarren artean ere idurikizun au, edo antzekoak, sarri egiri dira; baita mahats-mordo eldu-ezarena ere. - 17. Foloe oso latza ornen, Kloris ederra ta Gnitar Giges maitagarria; Gnitar edo Gnititar, sortzez Gnido'koa bait zan.

Carmen V

LALAGE

Nondum subacta ferre iugum valet
Cervice, nondum munia comparis
Aequare, nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.
5 Circa virentes est animus tuae
Campos iuvencae, nunc fluviis gravem
Solantis aestum, nunc in udo
Ludere cum vitulis salicto,
Praegestientis. Tolle cupidinem
10 Immitis uvae; iam tibi lividos
Distinguet Auctumnus racemos
Purpuro varius colore.
Iam te sequetur; currit enim ferox
Aetas, et illi, quos tibi demserit,
15 Adponet annos; jam proterva
Fronte petet Lalege maritum.
Dilecta, quantum non Pholoe fugax,
Non Chloris, albo sic humero nitens,
Ut pura nocturno renidet
20 Luna mari, Gnidiusque Gyges;
Quem si puellarum insereres choro,
Mire sagaces falleret hospites
Discrimen obscurum solutis
Crinibus, ambiguoque vultu.

VI

SEPTIMI'RI

Gaia: Irudi danez, alkarrekin gudan ibilliak dira Orati ta Septimi; bizi-bizi alkar maite zuten. Septimi, ordea, berriz ere gudu-zelairako gertu dago, naiz Kantauritarrak azpiratzera, naiz Libi'ko ondar gorrietara pozik joango litzateke. Ezetz diotsa Olerkariak, oda arin onen bitartez; Tibur aldean naiz Tarentino'n askoz obeki emango du zartzaroa. Berak ere an iltzea opa du ta gorpua adiskidetasunaren maiko beroz ezotua ikusi.

Septimi, Gades aditure mecum, et...

Enekin, Septimi, Gades'a ta Kantauritar
iñore uztarrik iñoiz ar ez dutenetara,
naiz mauri-uiñak beti borbor diran lurra
ziñoiakezan ori:

5 Tibur bekit leun, argeutarrak irazia,
ene zartzaroaren atsedeen tokia;
bekit, bai, ene itxaso, lur ta gumatiko
naigabe-lorren muga

Balbe galazi ezik, ardi illetsuk
10 maite duten Galesi ibaira noake;
baita Palant Lakoni'tarrak mende zeuzkan
lurralde zear ere.

Ezer ez aiña irrika dut lur-zokondo ura:
eztik eztago an Himeto'ri amor,
15 ez eta Venapro'ri oliondo orleiak
ez diote ezer zor.

Luze duzu an uda berria, negua illaun,
Jupiter'ek emana: ta Bak ugarikorrek
eder dun Aulon'i ez dio bekaitz-miñik
Falerno'ko mahatsak.

20 Bakartegi ta muiño atsegarrak auek
ar nai zaituzte enekin: ta an bustiko duzu,
zor-malkoz, nolerkari adiskidearen
autsa, bero, pilpiltu.

VII

PONPEI VARO'RI

Gaia: Zorionak damazkio Orati'k bere adiskide Ponpei'ri; au gudari ta arrotz ibillia bai zun. Bego, onezkero, bere ondoan, atsedenetan, jan-edanari emana. Geienbat arriskutik igestu ondoren, ego-ki zaio egonaren goxotasuna. Eskein Tzeuri oturuntza agindua; ez ager mukertsu ardoa edatean, ez gantzukiak izurtzean. Nork eundu guri buru-ustaiak? Jazokun pozkor ontan josta gaitezen neurri gabe.

O saepe mecum tempus in ultimum...

O Ponpei ori, ene maitenetan aurrena!
Nerekin bizitz-azken-urbil sarri izana,
Bruto buru zalako gudaldi eretan:
nork biur zaitu berriz, erromatar ori.

5 Aberri-jainkoekin Itali-zerura?
Zurekin ez al nuen edanez burua
ta Siri'ko igurtzikiz adatsa dirditsu?
Zugaz nintzan Pilopon'n eta iges nik azkar,

Zugaz nintzan Piloponen, eta iges nik azkar,
10 soin-beso-babeskia itsusi galdurik;
Adore ta indar gabe, aurrenen izanak
lur-gaiña jo bai zuten okotzez, laidorik.

Baiña ni, ikarakoi au, Merkuri ariñak
ganduz eraman nindun etsaien erditi;
15 zu, ordea, itxasok uin irakiñez murgil;
gudara zinduzan, ai!, berriz ere itzuli.

Biur, ba, Jupiter'i orrits agindua,
ta jar ene erriñotzpe saiets guda luzez
aunatua; eta ez asketsi upelik,
20 zuretako aspaldi axolaz gorderik.

Masik akorreko usul jaiki-lauak bete,
maskor arruetatik ixur gantzukia.
Ustaiak atontzeko nork du ardurarik,
api ezkoz edo-ta mirtuz nork apaindu?

25 Nor du Venu'k aukerako edari-epaille?
Enaiz ni edanean inñolaz izango
Edoniarrek bezain ere zuhurrago.
Samur bai zait irrirts au, laguna itzultzean.

Oattak. - 3. Pilipo'ko burrukaldian baiño lendik ere, Bruto'ren gudarozteak saiorik asko egin zituen; au zan gure Orati ere. - 8. Lateraz *Malobathrum* deritzaion gantzuki au India'ko zingiretan suster gabe sortzen diran ostos egiña zan. - 13. Merkuri, joere makurraren aita, olerkarien babes-lagun. - 18. Ereñotz-abetxoren bat zeukan nunbait Orati'k bere etxe ondoan. - 21. Bi kirtendun edontzi aundia, oso egOkI ta artez egiña. - 27. Nesto ta Estrimon bitartean dagoen Edoni edo Tratzi errikOak, edalari amorratuak ziran.

Carmen VII

AD POMPEIUM

O saepe mecum tempus in ultimun
Deducte, Bruto militiae duce,
    Quis te redonavit Quiritem
    Dis patriis Italoque caelo,
5 Pompei, meorum prime sodalium?
    Cum quo morantem saepe diem mero
    Fregi, coronatus nitentes
    Malobathro Syrio capillos.
    Tecum Philippos et celerem fugam
10 Sensi, relictæ non bene parmula;
    Quum fracta Virtus, et minaces
    Turpe solum tetigere mento.
    Sed me per hostes Mercurius celer
    Denso paventum sustulit aere;
15 Te rursus in bellum resorbens
    Unda fretis tulit aestuosus.
    Ergo obligatam redde Iovi dapem,
    Longaque fessum militia latus
    Depone sub lauru mea, nec
20 Parce cadis tibi destinatis.
    ObliviOso levia Massico
    Ciboria exple: funde capacibus
    Unguenta de conchis. Quis udo
    Deproperare apio coronas

25 Curatve myrto? quem Venus arbitrum
Dicet bibendi? Non ego sanius
Bacchabor EdOnis: recepto
Dulce mihi furere est amico.

VIII

BARINE'RI

Gaia: Oda txairo, egalaria; greziar Olerkrariren baten antzera osotua. Orati'k, eskertsu, pi permi ñez goratzen du jauregitar emakume gordin baten biziera. Bariñe gerkar izena damaiO berari, baiña diotenez, alako Jule Bariñe, Erroma'ko sendi ezagunekoa genduan.

Ulla si iuris tibi peierati...

Iñoiz etzaizu izan, itz origatik,
ezeren kalterik, ene Bariñe;
Ortz bat beltz itzuli, naiz atzazkal bat
zuri motz biur.

SiñistukO nizun. Baiña anker Ori,
ziñitzez burua loi duzularik,
ederrago zaitut, ta gazte denak
dabiltz kezkarik.

Laket zaizu aman auts estaliak,
10 gezurtzea, naiz gau-itzal ixillak,
naiz zero Osoa, ta ango jainkO
eriotz-geak.

Venu'k irri dagi, au ikusiaz;
baita Ninpa zalu ta Cupidu'k be:
15 au beti ari da odol-errotan
gezi-txingartzen.

Zuretzat azia da gazte oro,
morrOi-sail berri; ta len-maitaleak,
maiz zemaitu arren, ez dute utzi nai
20 Andre gaiztoa.

Amak beren txikiz bildur zaizkizu,
bildur zar ta neskatx ezkon-berrik;
zure agO-atsak senarrak ostu
bildur dituzu.

Oarrak. - 3. Antziñatean uste zutenez, agin bat naiz atzalkal bat
loi edo beltz agertzea, gezur naiz añena iruzur baten ezaugarri
zenun. - 6. Norbere buruagatik zin-egin Oi zuenak, ortarako beartua
gelditzen zan, eta naitaez bete bear zuen emandako itza. - 14, Gezur
ta ziri-sartze Oiek etzaituz-te zu ikaratzen, Venu'k eta Ninpa'k eta
Maitagarriak irri ta par bai dagite; Kupidu, ordea, atergabe ari da
bolu-ardatz OdOlduan gezi istatsuak zorrozten. -21. Au dala-ta, ikara
dira noski amak, zar zikoitzak eta andre gazte ezkon-berriak.

Carmen VIII

BARINEN

Ulla si iuris tibi peierati
POena, Barine, nocuisset unquam;
Dente se nigro fieres vel unO

TurpiOr ungui:

5 Crederem. Sed tu simul obligasti
Perfidum votis caput, enitescis
Pulchrior multO, iuvenumque prodis
Publica cura.

Expedit, matris cineres Opertos
Fallere, et tOtO taciturna nOctis

10 Signa cum caelo, gelidaque Divos
Morte carentes.

Ridet hoc, inquam, Venus ipsa, rident
Simplices Nymphae, ferus et Cupido,

15 Semper ardentis acuens sagittas
COte cruenta.

Adde, quOd pubes tibi crescit omnis,
Servitus crescit nOva; nec priores
Impiae tectum dominae relinquunt

20 Saepe minati.

Te suis matres metuunt iuvenicis
Te senes parci, miserasque nuper
Virgenes nuptae, tua ne retardet
Aura mantos.

BALG'RI

Gata: Aldiaren aldakortasuna gai arturik, naiko negartu duela diotsa Balgi'ri Misye aurraren eriotza. Ortzia ezbaitagO beti euritan, ezta ur-zabaldia beti naspil. Omer'ek edesten ditun illete guren aundiak ere etziran betikoak izan. Nestor'ek etzunbetikoz eiagOratu bere Antilok gaztea, ezta Piriamu'ren alabak ere beren anai Troilu. Naitaez gerta-bearra dena gura izatea, zuhurtasuna Ornen. Balgi au kOntsul izan zan J. K. aurretiko 12'garren; olerkari bezela illotsak eta negar-bertsoak biribildu zizkigun; sendakintzaz ereidatzi zuen.

Non semper imbres nubants h́spidos

Alor sasiz josira ez daror euria;
Balgi ediskidea, etengabe gOitik;
aize-jotze ezberdiñak eztu aldioro
Kaspi'ko itxas-azala zirimoltzen itsik;

5 Armeni' ko ur-aldeak ez diraute illik-il
izotz setatiaren azpiko maindire;
GarganO'ko arteak ez du beti ipar-lan,
ezta zumarrak beti alargun ostotan.

Zu beti zagoz Miste Ostuan oiuz,
10 bertsO gOibeletan; ez zaitu maite-miñak
uzten, ez Artazarra lerden jaikitzean,
ez euzki galdak jota iges uxatzean.

Alta iru aldiz zarrak etzun, ala ere,
AntilOk maitea urte aunditan negartu,
15 Trono aurra ere ez zuten beti malkotu
aren guraso eta prigitar arrebak.

Utz, bada, zinkurin ta espa izu melingak,
ta abes ditzagun August Kaiser'en egintza
berriak; ta Nipate leitu ta Medo ubel

20 enderri garaituei bidez itsatsia,
-iskanbil gutxigotan zapart dagitela-
ta gelOndar ozteak muga izentatu an
dabiltzela, lur-zelai medar ertseraziz.

Oarrak. - 4. Kaspi au zingira aundi bat duzu, Asia aldean, beste itxasoekin artu-emanik, agiriz beintzat, ez duena. - 5. Armeni au, berriz, Asia Txiki'tik Kaspi itxasoraiño edatzen da; mendiz inguratu dago, ta eguraldi guztiz otza geienik. - 7. Gargano, Apuli'ko mendia. - 9. Miste, jopu-izena arri-idazkunetan. -13. Nestor, Troia'ko arresi azpian il zan Antilok'en aita: larogeta amar urte bizi izan zan. - 15. Piriamo ta Ekuba'ren semea, Akileu'k erail zuna. - 19. Nipate ta Medo, Armeni'ko ibaiak. - 22. Gelondarrak, ots, Tansis sorkaldeko sarmatar erriak.

Carmen IX

AD VALGIUM

Non semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros: aut mare Caspium
Vexant inaequales procellae
Usque; nec Armeniis in oris,
5 Amice Valgi, stat glacies iners
Menses per omnes; aut Aquilonibus
Querceta Gargani laborant,
Et foliis viduantur orni.
Tu semper urgues flebilibus modis
10 Mysten ademtum; nec tibi Vespero
Surgente decidunt amores,
Nec rapidum fugiente Solem.
At non ter aevo functus amabilem
Ploravit omnes Antiochum senex
15 Annos; nec impubem parentes
Troilon, aut Phrygiae sorores
Flevere semper. Desine mollium
Tandem querelarum; et potius nova
Cantemus Augusti tropaea
20 Caesaris, et rigidum Niphatem,
Medumque flumen, gentibus additum
Victis, minores volvere vortices;
Intraque praescriptum Gelonos
Exiguus equitare campis.

LIKINI MURENA'RI

Gaia: Zori on naiz txar, ein berdiña zaindu. Bizialdi ontan Onela jOkatu bear dugu, alegia. Itxastarrak zer dagiten dakar gogora Olerkariak, irudi bizi-liraiñez: galzoriari bizkar eman, ta zigur irau-teko, ez dira aiek itxas zabalean lar sartzen, ezta ertzeregi urbildu ere. Beraz, gizonak ez du ibilli bear ez goregi ez sakonegi; erdiko bide dirdautstik jo baiñO.

Rectius vives, Licini, neque

Zurrago zenbilkez, ene Likini!
beti itxas aundiri aier gabea,
edo, ekaitz izu, geiegi ikutua
urertz gaiztoa.

5 Erdi-bide izpitsuz doan edonork
ez du izango sapai zar atsiturik;
ezta ere, zugur, iñarts lezaken
jauregi autik.

Ler zutiak geigO aizez dardartzen
10 dorre eskergak zarta aundigOz jausten,
tximistak maizago mendi garaiak
ditu zauritzen.

Gaitzean ditxaro, ta zori obez
bildur duzu biotz ongi gertua.
15 Jupiter'ek negu motza dakar gaur
ta biar uxa.

Orain gaizki arren, ez beti orla;
Apol'ek esnatzen kitaraz iñoiz
Musa ixilla, tez du beti gezitzen
20 ustai urtika.

Larrialdi oroz idor ta kementsu
ager zaitez beti; ta zeuk, zugurki,
aize leunak jOrik, dituzu ulduko
ojal puztuak.

Oarrak. - 1. Likini Murena, Prokulei'ren anai ta Mekena'ren ezkon anai dugu, Kikero'k ere sarri aipatua. Bigarren sail ontako bigarren odanberautazjardun genduan. August Kaisar'en matxañadan esku arturik, an ji zan. - 15. Nequak izadi osoa ederrik gabe jartzen du. - 18. Apol, Jupiter ta Latone'n semea, Olerti ta Ereserti'ren jainko zenun. - 22. Gizon begiratu ta umOak, bizitzako gora-berak, ibar-muiñoak, neurrira ekartzen jakin bear du.

Carmen X

AD LICINIUM

Rectius vives, Licini, neque altum
Semper urguendo, neque, dum procellas
Cautus horrescis, nimium premendO
Li tus iniquum,
5 Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
Sordibus tecti, caret invidenda
Sobrius aula.
Saeuius ventis agitatur ingens
10 Pinus: et celsae graviOre casu
Decidunt turres: feriuntque summos
Fulgura montes.
Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem bene praeparatum
15 Pectus. Informes hiemes reducit
Iupiter, idem.
Submovet. Non, si male nunc, et olim
Sic erit: quondam cithara tacentem
Suscitat Musam, neque semper arcum
20 Tendit Apollo.
Rebus angustis animOsus atque
Fortis adpare: sapienter idem
CONtrahes ventO nimium secundo
Turgida vela.

IRPIN KINTZI'RI

Gaia: Kezka ta ardurak auzO utzirik, bizialdiak berekin dakarzkigun pOz atsegin alaikorretan murgil gaitezen. Etzaite berri-zale izan; etzaite geiegi saiatu bizitzako gauzetaz. Adin lilitsua irazezan doa, ta atzenik datorkigu, Itzal gogaikarri antzera, zartzaro aula. Lorak ere, erne-ala erortzen. Illargiak bere gOraberak ditu. Zergatik, bada, gogo-kezkatan? Buruak arrosa-ustaiz usaintsu, edan dezagun naitara. - Epikurtarrak zuten solaskera au.

Quid bellicosus Cantaber, et Scythes...

Kantauritar zuharrak, eta Adri'k banatzen
gaitun eskitar beltzak zeren opa diran
atzeman-min asege ori,
laga ezazu, Irpin Kintzi!

5 Etzaite kezka gutxi eskatzen dun biziz
lastersko dOa atzeruntz GaztarO leun ederra,
burusoil igarrak uixatuz
maite-su loi ta lo erreza.

Uda-lOrak nola-nai ez dute eder berbera,
10 ez Illargi'k dizditzen aurpegi berdiñez.
Zergatik nekatu oi duzu
barne aula asmo betikorrez?

Albo zut naiz ler Onen azpian etzanik,
nOla ez edan kezka gabe, al dalarik,
15 ille sOillak arrosa-ustaiz diz,
Asiri'kO akaraz jori?

Axol marraskariak Ebi'k aitzen ditu,
zein morroik otzituko guri, lei bizian,
sua lako Falerno ontziak
20 joan doan ur Ozkirritan?

NOrk aterako digu, bere etxetik, Lide
maite mukerra? Tira, datorrela bizkor
bere boli-jogailluakin,
Lakoni-eraz adatsa dula.

Oarrak. - 1. Oda au, J. K. aurretiko 28'garrenaren amairuntz edo bestela 25'garrenaren asieran egiña da: Kantauri'n, bada, orduantxe izan zan olako mitxiñada gogorra ErrOmatarren aurka; baita Praate'k ere, garai artan Eskiti'n lenera itzuli nai izan zuen bere bakal-aulkia. - 2. Adriatek itxasoak bereizten zitun, batez ere, Itali ta — 7 - Berrogei bat urte zitun Orduan Orati'k; baiña, dakigunez, oso gazte-rik kaska-soildu zan. - 16. Akara edo nardua India'ko landaratxoa zan estutua olio txit usaitsua ematen zuna. - 18. Ebi, lenengo sailleko amartzigarren odan esan gendunez, Bak'en izengoitia.

Carmen XI

QUINCTIUM

Quid bellicosus Cantaber, et Scythes,
 Hirpine Quincti, cogitet, Hadria
     Divisus obiecto, remittas
         Quaerere: nec trepides in usum
 5 Poscentis aevi pauca. Fugit retro
     Levis Iuventas, et Decor; arida
         Pellente lascivos Amores
             Canitie facilemque Somnum.
 Non semper idem floribus est honor
 10 Vernis; neque unO Luna rubens nitet
     Vultu; quid aeternis minorem
         Consiliis animum fatigas?
     Cur non sub alta vel platanO, vel hac
     Pinu iacentes sic temere, et rosa
 15   Canos odorati capillos,
         Dum licet, Assyriaque nardo
     Potamus uncti? Dissipat Evius
     Curas. edaces. Quis puer ocius
         Restinguet ardentis Falerni
 20   Pocula praetereunte lympha?
     Quis devium scortum eliciet domo
     Lyden? eburna, dic *age*, curn lyra
         Maturet, incomtam Lacaenae
         More comam religata nodo.

MEKENA'RI

Gaia: Lira-neurriari ez dagokio gertaera astun eta odolkoirik; Orati'k, beraz, eztu nai kanta kartagotarren gudu ta liskarrik; ez lapitarren Ordikeririk, ez Erkul'ek lur-semba edo erraldOicn aurka irabazitako ereiñotz-abarrik. Gurago du, Mekena'k, bere adiskide kutunak, eskatzen dion ezker, Mekena beraren eta onen emazte Likimne Terentze'ren txera ta maitasunak abestu.

Nalis longa ferae bella Nurnantiae...

Numanti, izuko liskar luzeik etzazu nai,
ez Anibal zagairik, ez Sikul itxasoik,
kartagotar Odolez gorria, kitaraz
nik soinu leun artzerik;

5 ez lapitar ankerrak, ez Hileu, lar txerbel,
ez lur-gaztek, Erkul'en eskuz beeratuak,
Saturn zarraren etxe argia galzoriz
inarrrosi zutenak.

Zuk. Mekena, Obeki emango dituzu,
10 kondaira lan soillez, Kaiser'en burrukak
terrege zemaitien lepo arropuzak
tatarrez eramanak.

Nik, musa leun eztiatz, Likimne andrea
ta aren begi inartsuak ditut goretsiko,
15 aren bular kirmena dut kantuz jasoko,
elkar-maitez asea.

Etzan ura lotsa izan dantzatalde barru,
ez jokoan arituz, ez Diane'n jaiez
bere beso lerdanak neskatil aratzei
20 jostalari emonez.

Ta zuk orain Akemen joriak zeukanaz,
naiz Prigitar naroan migdondar on truke,
Likimne zeurearen illedi ederra
aldatu nai zenuke?

25 Truk ote, arabitar etxe ederrengatik,
zure musu gartsutik iduna baztertu
naiz, laztura-zur, naien zenukena ukarren
naiz berak ausaz ostu?

Oarrak. - 1. Nurnantiarrak -Duero ibaia jaioten dan tokirantza
bizi ziran, nunbait-, beren askatasuna jagon naiean, zortzi une
luzez bulartsu burukatu ziran erromatarren aurka. - 2. Sikili'ko
metan jokatu ziran Miles'ko (260) ta Egates'ko (241) erasoaldi gogo-
rrak. - 5. Hileu, Arkadi'ko Kentaur, lapitarren kontra gudukatu
zuen. - 21. Akemendar sendia guztiz aberatsa ornen zan; errO
ontatik irtenak ditugu Kir, Persi'ko errege, ta aren ondorengoak. - 23.
Migdon, Armon'en semea, emakume zaldizkoen aurka egin zuena.

Carmen XII

AD MAECENATEM

Nolis longa ferae bella Numantíae,
Nec durum Hannibalem, nec Siculum mare
Poeno purpureurn sanguine, mollibus
Aptari citharae modis:
5 Nec saevos Lapithas, et nimium mero
Ilylaeum; dornitosve Hercuea rnanu
Telluris iuvenes, unde periculum
Fulgens contremuit demus
Saturni veteris. Tuque pedestribus
10 Dices histOria prOelia Caesaris,
Maecenas, melius, ductaque per vias
Regum colla minantiurn.
Me dulcis dominae Musa Licymniae
Cantus, me voluit dicere lucidum
15 Fulgentes oculos, et bene mutuis
Fidum pectus amoribus;
Quam nec ferre pedem deducuit choris,
Nec certare iOco, nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus, sacro
20 Dianae celebris die.
Num tu, quae terma dives Achaemenes,
Aut pinguis Phrygiae MygdOnias opes,
Permutare velis crine Licymniae?
Plenas aut Arabum dOmos,

35 Dum flagrantia detOrquet ad Oscula
Cervicem, aut facili saevitia negat,
Quae poscente magis gaudeat eripi,
Interdum rapere occupat?

XIII

ZUGATZ BATI

Gaia: Egun batean, Orati bere landetxe Sabina'n zebillelarik, zugaitz bat erori zitzaion ziplo, eta ia-ia azpian zapaldu zun tantai aren aurka birao dagi emen. Zugaitz ura sartu zun gizona etzan ona, noski; aita-erail edo arrotz eregu eusle biurra zan, olerkari bati, Alkeu ta Safo'ren odoletiko bati, bizia kendu nai izan ziolako.

et nefasto te posnit die...

OndikOzko egunez, oi zugatz!, len-dartu
zinduzan arek, eta esku dongaz zaindu,
illobentzat nunbait galgarri
ta basauri ontan lotsari.

5 Olakoak, nik uste, ber'aitari ere
lepoa lezaioke aus ta arrotz-dol
gauetz ixurikoz orbandu
bere aterpe ta supízu.

Egiz, kolkarren pozoi ta asma-aiñako gaitzak
10 izan zitun aidean zu, abe utsal zurbilla!,
lendizi landatu zindunak,
jabe errugearen kaltetan.

Gizon zurrenak ere zer bear dun ez daki
orduz-ordu itzuri. Beldur du Bosporo
15 Kartagotar itxasturuak,
ta ez ditu aduritsuak;

gudaria du izutzen igesi bizkorrak,
baita partar geziak; partarrak, ostera,
italiar ekin estuntzak:
20 erio-oldar beingoak, alare,
artzen eta artuko gizonak.

Zein ur, oi!, izan nindun Proserpiñe beltzak!

Ur euki genun Eak epaille zorrotza!

25   Ur zintzoen egoitz banakak,
              ur Safo, eOliar liraz.

Lesbi'ko neskabilen billa, negar malkOz;

eta zu, Alkeu, eres-soiñutam kantari,

urre-joarez, untzi-lorrak,

iges-lur ta guda mergatzak.

30 Txundioz dira itzalak bieri entzunik,

ixil-guren; naiago, baiña, aditzailleak,

belarri-zOliago izanik,

guda-zart ta ankar erauziak.

ArritzekO ote? Eresi oiekin sOr ta lor,

35 Eunuru pizkit ere belarri zurbillak

jetxi t'Eumenidar illetan

dira pozten *suge* biurrak.

Baita Prometeu berak ta Pelope'n aitak

lor-gaitza soiñu eztiz dute atzipetzen;

40   t'Orion'ek ez ditu izutzen

ez leoi ez lintz bildurriak.

Oarrak. - 4. Basauri, uritik urrutixe dagon auzunea; Orati'k, Mandele'n zeukanbere zabalegi, Ots, landetxea. - 9. Kolka zan Medea sorgiñaren lurraldea, Kaukas ta Ponto-Euxino tartean. - 14. Bospor itxasoa, ekaitzetan jori. - 23. Eak, Jupiter'en seme ta inpernuko ebazle. - 28. Safo ta Alkeu'k, eoli-izkelgiz idatzi zuten; jaiotzez Mitilene'koak, eta garai batekoak, seireun bat urte Kristo aurretik. - 32. Kankerber'ek, Pindar'en ustez, eun buru zeuzkan. - 36. Eumenidarrak, edo atso asarreak. - 38. Prometeu, Titan bakar-zalea, ortziko sua ebatsi zuna; Pelope'n aita, tanta!, ibai erdian goseak eta egarriak aitzen dagona. - 40. Orion, BeOtzi'ko erraldoi ta eiztari, eriotz ondOren izarkietan ezarria.

Carmen XIII

AD ARBOREM

Ille et nefasto te posuit die,

Quicumque primum, et sacrilega manu

PrOduxit, arbos, in nepotum

Perniciem, Obprobriumque pagi.

5 Illum et parentis crediderim sui
     Fregisse cervicem, et penetralia
         Sparsisse nocturno cruore
             Hospitis; ille venena Colcha.
 Et quidquid usquam concipitur nefas,
 10 Tractavit; agro qui statuit meo
     Te triste lignum, te caducum
         In domini caput inmerentis.
 Quid quisque vitet, nunquam homini satis
 Cautum est in horas. Navita Bosporum
 15   POenus perhorrescit, neque ultra
         Caeca timet aliunde fa ta;
 Miles sagittas et celerem fugam
 Parthi; catenas Parthus et Italum
     Robur; sed improvisa leti
 20   Vis rapuit rapietque gentes.
 Quam paene furvae regna Proserpinae,
 Et iudicantem vidimus Aeacum:
     Sedesque discretas piorum, et
         Aeoliis fidibus querentem
 25 SapphO puellis de popularibus;
 Et te sOnantem plenius aureo,
     Alcaeae, plectrO dura navis,
         Dura fugae mala, dura belli.
 Utrumque sacro digna silencio
 30 Mirantur Umbrae dicere; sed magis
     Pugnas et exactos tyrannos
         Densum humeris bibit aure vulgus.
 Quid mirum? ubi illis carminibus stupens
 Demittis aÍras bellua centiceps
 35   Aures, et intorti capillis
         Eumenidum recreantur angues;
 Quin et Prometheus et PelOpis parens
 Dulci laborum decipitur sOno:
     Nec curat Orion leones
 40   aut timidos agitare lyncas.

XIV

POSTUMORI

Gaia: Belzuri, gOibel agertzen zaigu Orati emen; labur dugu bizitzea, ta igarri gabe datorkigu eriotza. Zur ta arduraz ibillita ere, au ezin alboratu. Naiz errege altsu naÍz baserritar langille, guztiOk

aren eskutik igaro bear. Eta orduan onik berezko ta etseginga-
rrienak naitaez utzi bear; eta zuk bilduak, oiñordeko eragiltzaille ta
arretage batek ondatuko ditu. Postumo au nor zanik ez dakigu.

Eheu fugaces, Postume, Postume...

Ai, urteak, Postumo, Postumo maite,
Igazkor dOaz! Eta Erruki'k ezin du
zartzaro igar ariña itzuri,
ez erio-eskutik kendu.

5 Ez, adiskide, egun-bira bakOitzean
naiz-ta begi-txau Pluton'i ji iru opari,
berak ditu cstutzen iru
erazko Gerion ta Tiki,

ur arrez; ta emendik guk ere ibil bear,
10 lur-emaitez osoro bizitzen geranak,
naiz izan errege jeikiak,
naiz nekazari ezeukiak.

Alperrik gabiltz iges Marte etoiagandik,
ta Adria oskorreko olatu autsitik;
15 alperrik, bai, udagoienez
aize gaiztoz soiñak zain naiez.

Ikus bearco dugu Kozit noski,
bere margOzko uarre nagian, alderrai;
bai DanaO enda galdua,
20 t'eoliar Sisip auldua.

Utz bearco dituzu lur, etxe, emazte leun,
ta lantzen ari zeran zugaitz auetatik
ez diO nekOsta iguiñak baiño
jabe utsalari jarraituko.

25 Oiñordeko duiñagO batek aituko du
KekubO zuk eun giltzez luzaro gordea.
Ta apain-buruen Orrits-gai zan
ardo gorritz bustiko bea.

Oarrak- 4. Opari bakoitza eun idiskoa zan; Tit Libi'k diñoanez
Trasimeno'ko burrukaldi ostean, Irureun zekor edo idi crail ziran,
iru il-opari eskeiñirik. - 8. Gerion, Krisaor ta GailirhOe'en semea,

Erakel'ek erailla; Tiki, ordea, Lurraren seme erraldoia, Apol'ek eriO emana, Orain sulezan aztoreak eten gabe erasoaz oiñazetua. — 16. EgoaldekOak dira auek, gaiztoak noski, Plini'k dionez; dagOnilletik iraillera bitartean putz dagie. — 23. Nekosta edo zipresak. Pluton'i eskeiñitakO zugatzak ziran; erromatar etxe-ateetan, ezaugarri zan olako adar bat.

Carmen XIV

AD POSTUMUM

Eheu fugaces, Postume, Postume,
Labuntur anni; nec Pietas moram
Rugis et instanti Senectee
Adferet, indOmitaeque Morti,
5 Non, si trecenis, quotquOt eunt dies,
Amice, places inlacrimabilem
Plutona tauris, qui ter amplun
Geryonem Tityonque tristi
COMpescit unda, scilicer omnibus,
10 Quicumque terrae munere vescimur,
Enaviganda, sive reges
Sive inOpes erimus coloni.

Frustra cruento Marte carebimus,
Fractisque rauci fluctibus Hadriae;
15 Frustra per auctumnOs nocentem
CorpOribus metuemus Austrum;
Visendus ater flumine languido
COcytos errans, et Danaï genus
Infame, damnatusque longi
20 Sisyphus Aeolides laboris.

Linquenda tellus, et domus, et placens
uxor: neque harum, quas colis, arborum
Te, praeter invisas cupressus,
Ulla brevem dominum sequetur.
Absumet haeres Caecuba dignior
Servata centum clavibus: et mero
Tinguet pavementum superbum
Pontificum pOtiore coenis.

KIRKILLERI LARREGIAREN AURKA

Gaia: Txibita darabil Orati'k bere garaiko eralgitze larregiaren kOntra. Lurralde ta nekazaratarakO ona zala-ta, ainbat jauregi, baratz eta urmael egin zituzten sorO egaletan, alegia. Zumar zuri baiño albo (platano) geiago ikusten da bazterretan; olibo-sail emakorrak baiño ugariago IOredi ta usaiarbazta arloak. Ez Erromul'ek, ez antziñako zarrak, etzuten onako geiegikeririk izan.

lam panca aratro tu pera regiaie...

Golde-lan gutxi dute lasterxe utziko
errege mukuluk. Non-nai dira ikusiko
apakin ta urtegiak garden,
zabal Lukrin-zingira baizen,

5 Ta albo soillak lertxuna jango; biol-larrain
ta mirtu, sur-atsegin ugari emango
ugazabarentzat lenago
jOri ziran olibo-saillak.

Eguzki-sastak ostrOz ditu galaziko
10 ereiñotz nasiak. Au etzun Erromul'ek nai,
gutxigO KatOn moztugeak,
ezta asabaen ekanduak.

Bakoitz-zerga motz zuten, eta aundi danena;
amar Oin zabaleko aterpe nasai rik
15 uritar bakarrei etzien
eman oi Artz otzak iñundik.

Etzun ere legeak galazten sOropil
Or aurkitua ta bai, guztien pentzura,
atxurdin berria txukuntzeko
20 zeia ta jainko-eliz oro.

Garra.. - 4. Kanpani'ko aintzira, ispeletan Ospetsu. - 12. M. POrtzi KatOn dugu eu, biziera latzekoa. Utika'ko Katon'en arbasO. Etzun illerik mOzten, ez bizarririk egiten. - 14. Garai artan etzuten erromatarrak, atari edO solairurik iparrera begira, amar oin zabal zanik beintzat: aize ozkirria artzeko ziran auek. - 16. Iparraldeko aize Otza; ba-clira Iparraldera izar-pilla bi, Artz nagusia ta Artztxikia.

CaL, Jen XV

LUXUM

Iam pauca aratro iugera regiae
MOles relinquent; undique latius
    Extenta visentur Lucrino
        Stagna lacu; platanusque caelebs,
5 Evincet ulmos, tum violaria, et
    Myrtus, et omnis copia narium
        Spargent olivetis odorem
        Fertilibus domino priori;

    Tum spissa ramis laurea fervidos
10 Excludet ictus. Non ita Romuli
        Praescriptum et intonat Catonis
            Auspiciis, veterumque norma.
    Privatus illis census eral brevis,
    Commune magnum; nulla decempedis
15   Metata privatis opacam
        Porticus excipiebat Arcton:

Nec fortuitum spernere cespitem
Leges sinebant, oppida publico
    Sumtu uibentes et Deorum
        Fempla novo decorare saxo.

GROSPURI

Gaia: Eder zaigu atsedena, garatz arduratsu ta buruko min gabea. Gora ta joan-etorri aundia du onek gizonaren bizitzan. Oda onetan argi azaltzen du Orati'k *gi* za-bizitzak duen lasai-min asegaitza; izan ere, kezkaz, egon-eziñez eta barren-esturaz josita bizi gara ilkorrok, eta bearrezko dugu atsedena, lasaitasun ta zorion-egarri au. Batzuk, zOrion billa beti, asmo garaiak erabilli oi dituzte; ezin, alare, bizitzaren laburtasuna izpirik ere luzatu. Beste batzuk, aberria utzi ta giro obe billa dOatzi; baiña beren burua ezin dute aldatu. Ditugun oitura onak eta lera-grifñetan dugun neurriak dakarkigute arimaren lasaitasun gozoa.

Otium Divos rogat in patena...

Atsedeen-eske dago jainkoeri kartsu
Egeu agiri zear doan itxastia,
odei beltzak bait dio gorde illargia
ta argi ziurraz gabetu.

5 Pake nai du Tratzi'k, gudan asarrckor,
lasaia meditararak, Grospu, geziz arrai,
ez bitxiz, ez urrez, ez jantzi gorritz cros
ezin dezakegun lasai.

Ez diruak, ez nausi-aurretikO danak
10 aienatu oi ditu barne-kezka latzak,
ezta eskape landu baranOan egaz
dabiltzan ardura miñak.

Ondo bizi da, gutxiz, maigain neurrituan
guraso-gatzOntziak dirdir dagiona;
15 ta ez izu-lauorrik, ez griña zakarrak
lo mea austen eztiona.

Zergatik, aldi leburrez, urruti ameska?
Zertako beste eguzkiz berotu lur-gaiñak
Aberriz alda naita? Nork, erbestetua,
20 beregandik ere igeska?

Burnizko ur-ontzitara igo Oi zaizu kezka
griñati; ez ditu uzten zaldizko taldeak,
orein bezin bizkorrak, odeipil-sakaka
Euro bestean ariñak.

25 Gaur gogO-alai dala, iguin du geroa
ta aren kezka; ta garratz oro arinduko
irripar narez. Ezin bean ezertxOrik
zOrion beteko danik.

Balbe illaunak eraman zun Akil gartsua,
30 Titon, berriz, zartzaro luzeak zun aitu;
ta, bear bada, Ordu'k zuri ukatua
gurako dit eskuratu.

Zure ur eundaka dabiltz Sikul'gO abere,
bei-samaldak, Orruaz; beorrak, irrintziz,
35 uztarri-gai; ta artille aprikar margozkoz
zu zera jantziko gorriz.

Niri, Balbe egitiak, alOr-sail txikiak
ta gerkar musaren atz mea dizkit eman,
ta gezur-edale dan gizOzte zearen
40 ainitz erdeiñu iñolan.

Oarrak. - Egeu itxasOa, Turki ta Natoil bitartean zabaltzen da; berein ugartez ereiñik dagOlako, guztiz zirimoltsu ta ekaizti. - 6. Meditar edo partitarrak, Eskiti'ko errikoak, persitarrak goitu ta azpiratu zituztenek ziran. - 21. Orduko guda-ontziak aurreko aldean, arpegi bezela, galtzairuzko iru-ortzeko bat eraman Oi zuten. - 28. *Balbe* edo eriotza. *Polixene*'kin ezkontzeko, *Apol'en* jauretxera joan zanean, Paris'ek gezi-zartakoa eman zion orpoan, eta ortik ji zan. - 30. *TitOn*, Laomedonte'ren semea; Eguantz, Onen emazteak, ezilkOrtasuna iritxi ziOn, baina ez zartzaro betierekoa; azkenean, zar ta Otz, bizitzakO ezeren atsegin bage zegOlako, berberak txilxar biurtu zun.

Carmen XVI

AD GROSPHUM

Otium DivOs rogat in patenti
Prensus Aegaeo, simul atra nubes
COndidit Lunam, neque ceda fulgent
Sidera nautis:
5 Otium bello furiOsa Thrace,
Otium Medi pharetra decOri,
GrOsphe, non gemmis, neque purpura
venale, neque auro.
NON enim gazae, neque consularis
10 Submovet lictor miseros tumultus
Mentis, et Curas laqueata circum
Tecta vOlantes.
Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum;
15 Nec leves sOmnOs TimOr aut Cupido
Sordidus aufert.

- Quid brevi fortes iaculamur aevo
 Multa? quid terras alio calentes
 Sole mutamus patria? Quis exsul
 20   Se quoque fuga?
 Scandit aeratas vitiosa naves
 Cura; nec turmas equitum relinquit:
 Ocior cervis, et agente nimbos
                                   Ocior Euro.
- 25 Laetus in praesens animus, quod ultra est,
 Oderit curare, ete amara lento
 Temperet risu. Nihil est ab Omni
                                   Parte beatum.
 Abstulit clarum cita mors Achillem,
 30 Longa Tithonum minuit senectus:
 Et mihi forsitan, tibi quod negarit,
                                   Porriget Hora.
 Te greges centum Siculaeque circum
 Mugiunt vaccae; tibi tollit hinnitum
 35 Aptam quadrigis equa; te bis Afro
                                   Muricae tinctae
 Vestiunt lanae; mihi parve rura, et
 Spiritum Graiae tenuem Camenae
 Parca non mendax dedit, et malignum
                                   Spernere vulgus.

XVII

MEKENA'RI

Gaia: Meken gaixotia izan zan beti ere. Plini'k dioskunez, etengabe euki zun sukarra; goiz-tar eta garai aurretik zaartua, susmo txarrak joa ibilli zitzaigun aldioro, kezkatu ta malkotsu: eriOtz bildur genun, alegia. Orati'k pOzkariO pizkat eman dio Olerki txukun onen bitartez; maite du ta maitasun ortan d'rauke il-Ondoren ere. NOranai joan, araxe jarraitu diO Orainarte; baita eriotz-zorian ere. Onetan ere bai: "zuri jarraituko dizut, ez baita indarrrik gu banatuko gaitunik".

Cur me querelis exanimas tuis?...

Zergatik nauzu zeure antziz biozkatzen?
 Jainkoei etzaie eder, ezta neri ere,
     zu lenen iltzea, Mekena,
     dirdir ta euskai ene gauzen.

5 Ai, ene bizitz-erdi!, zu indar aurrekoak
ba'zaramazkit, zer dagi beste erdiak,
neurri berdiñean, ez maite,
ez oso bizi etzaizunak?

Egun ark ondamera dakarke biona.

10 Ez, ez nun nik etoi zin egin. Ba-noa bai,
zu aurrez, ba-noa noranai,
prest ni zurekin azken-txandan.

Ez su-kimerren atsak, ez, berbiztu arren,
eun eskudun Gias'ek zugandik ni oildu;

15 Zuzen altsuak auxe du nai,
auxe zaie eder Balbeai.

Aztak naiz Erensugek - azkar ta bildurkor
au jaiotz-ordurako - ni ikusi jaiotzen,

20 bear bada Aker adartsuak,
Esperi itxas zigortzailleak.

Gu bion izarkia batean kaketzen.

Zu Jupiter jagolek zindun dirdaitsuki
Saturno'n eskutik erauzi
ta adur egalari egOak

25 geldiaz zitun, erri bilduak irutan
zu, antzokian, txalo alaiz agurtzean;
ta niri enbor eroriak
burua kraskatuko zidan.

Merkuri'k mait ditunen zaintzaille dan Paun'ek

30 bere eskoiz zartakoa ez ba'lit arindu,
gerta zuk eskiñi t'opamai:
artxo txaue nik nai larrutu.

Oarrak. - 13. Kimer suzko bidatzia zan, sugarra zeriola beti; leoi-burua zeukan, aunts-gOrputza ta irantsuge-buztana. - 14. Gias, erral-doictatik bat, zeru ta lurraren seme, Jupiter'ek, bere aurka jaiki zalako, Tallar edo su-leizen amildu zuena. - 17. Azta, Erensuge ta Aker, zodiok deritxon izartegiko iru ezaugarri; ezaugarri bakoitzari indar berezi bat ezartzen zitzaion, aintziñatean; batez ere norbaiten jaiotz-unerako; *Azta*, irailleko ezaugarria, izarki zorí onekoa zan, eta Venus'ek zeukan bere babespean; *Erensugea*, berriz, egertzorduan

betarte oso izugarria erakusten du, urrillako ezaugarria, zori txarra dakarkiguna noski: Gudu edo Marte'ren ezaugarria; *Akerra*, azkenez, Saturno'ren ardurapekoa, izar kaltegarri ta bildurkoi, lotazillako ikurra, eta ekaitzak sortzen dituna. Sarkaldeko itxasoen zigortzaille deitzen dio Olerkariak, eguzkia bada neguan sartu oi da ezaugarri ontan, aro euritsu ta eraso biurriduna. Bi *Esperi* ziran, Itali ta Espaiñi; Grezi'tik begiratu ezkeru, biok bait ziran sarkaldera jausten.

Carmen XVII

AD MAECENATEM

- Cur me querelis exanimas tui?
Nec Dis amicum est, nec mihi, te prius
Obire, Maecenas, mearum
Grande clem-Lis columenque rerum.
- 5 Ah! te meae si partem animae rapit
Maturior vis, quid moror altera?
Nec carus aequae, nec superstes
Integer. Ille dies utramque
- Ducet ruinam. Non ego perfidum
10 Dixi sacramentum: ibimus, ibimus,
Utcunque praecedes, supremum
Carpere iter comites parati.
Me nec Chimaerae spiritus igneae,
Nec, si resurgat centimanus Gyges,
15 Divellet unquam. Sic potenti
Iustitiae placitumque Parcisi.
Seu Libra, seu me Scorpius adspicit
Formidolosus, pars violentior
Natalis horae, seu tyrannus
20 Hesperiae Capricornus undae;
Utrumque nostrum incredibili modo
Consentit astrum. Te Iovis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit, volucrisque Fati
25 Tardavit alas, quum populus frequens
Lactum theatri ter crepuit sonum:
Me truncus illapsus cerebro
Sustulerat, nisi Faunus ictum

Dextra levasset, Mercurialium
30 Custos virorum. Reddere víctimas
Aedemque votivam memento:
Nos humilem feriemus agnam.

XVIII

ZEKEN BATI

Gaia: Au, gai arrunta zun Orati'k, arrunta ta atsegin zitzaiona; alare, beti berri aren esku antzetsuan, egiaz ta biotz-ondOz ta zeeta sun ainba tez edertu ta aberasturik. POzarren bizi da bere eukian, ez gutxi ez asko: zentzu zur ta adin argiak ditu ondasunik ederrenetarik. Ba-dauzka lur ondasunak ere Sabina'n, etxe ta soro-arlo; ez du geiagOrik nai, ez du iñOr nekarazten etxaguntza ori edatu bearrean. Zertako? Aldia egaz dioa; eriotza daukagu zain, albora eziña, arentzat naiz onentzat berdiña. Ta hein il ezkerero, eztu ildakorik urreak berbiztukO:

Non ebur neque aureum...

Ez bolizko, ez urrezko
nire etxeak ez du gain-azpirik ditzikor
ez Imet-agarik ere
ez dute ersten Apirka'n urrun mozturiko;
5 zutOñak; ezta ez nion,
nausigai ez-esagun, Atal'i etxerik
artu; andere zardaiñak
Lakoniar jantzia etzidaten eundu.

Ba-dut, baiña, nik fedea
10 ta olermen gOria, ta aberats okiak
ezeukian nau billatzen.
Jainkoak ez ditut nik geiegi nekatzen,
ezta altsua lar zigOrtzen,
Sabindar alorrekin hai naiz zori ontzen.

15 Elkar joz dabiltz egunak,
ta eriora doaz illargi berriak.
Zuk, il-ur, aitzak lantzekO
agintzen duzu ausart; ta, zupuz aizturik,

etxeak dozuz jaso nai;
 20 ta lur-ertzeko lurrakin ez asid aberats,
 bai oskar dagian itxas
 egiak okerrazten saiatu oi zera
 eta zer, auzo-landetan
 mugak erroz erauzi ta zikoitz maizterren
 25 ertz-gaiñez jauz ba'dagizu?
 Jaurti senar t'emazte; t'or daramazkite
 gurasO-jainko ta aur IOiak.

Baiña aberatsak ere, eztu eskierki,
 beste jauregi-egoitzik
 30 Orko lapurrak autu diona izan ezik.
 Zer uste? Nolaz aurrera?
 Txiro naiz bakal- seme, lur-azala iriki
 oi du bientako berdin.
 Su-leizeko morroiak, urrez atsitua,
 35 etzun, ez, berriz izuli
 Prometeu txit maltzurra, Arka dauzka atzi Tanta]
 arrOa ta onen enda.
 Onek, bada, dei egin, edo-ta deirik ez,
 txiroari oi dio entzun,
 40 eta nekeetatik oi du Onez atera.

Oarrak. - 1. Eztitan jori ta atxurdiñetan aberats genun Imet mendia; aitz auek zuriak ziran geienik, arabegi urdin batzukin. - 4. MargO leuzko aitz auek Numidi'tik zetozen. - 6. Atal III'garrena, odoletikO oiñordeko bage u zan, eta errOmatarrak jabetu ziran aren aberaski joriaz. - 8. Kitere itxas-aldean eta Lakoni'ko urgaltzarrean purpur edO gorrikoa, artillea margOtzeko erabilli oi zana. - 13. Bere adiskide Mekena duzu altsu au. -21. *Bat* edo *Bata* erria, Napoles'tik ego-sarkalderuntz PuteOli'ri aurrez-aurre zegoan; ur bero ta metal-iturritan ugari oparoa. - 27. Etxeak eta etxeakoak zaintzen zituzten jainkoak; irudi txikiak ziran auek, lander eta beartsuenak geienez. - 34. Su-leizeko ontzikaria, Karont.

Carmen XVIII

ADVERSUS LUXUM

Non ebur neque aureum
 Mea renidet in domo lacunar;
 Non trabes Hymettiae
 Premunt columnas ultima recisas

- 5 Africa: neque Attali
 Ignotus haeres regiam occupavi:
 Nec Laconicas mihi
 Trahunt honestae purpuras clientae.
 At fides et ingeni
- 10 Benigna vena est; pauperemque dives
 Me petit. Nihil supra
 Deos lacesso: nec potentem amicum
 Largiora flagito,
 Satis beatus unicis Sabinis.
- 15 Truditur dies die,
 Novaeque pergunt interire Lunae:
 Tu secunda marmora
 Locas sub ipsum funus; et sepulcri
 Immemor, struis domos;
- 20 Marisque Baiis obstrepentis urges
 Submovere litora,
 Parum locuples continente ripa.
 Quid? quod usque proximos
 Revellis agri terminos, et ultra
- 25 Limites clientium
 Salis avarus; pellitur paternos
 In sinu ferens Deos
 Et uxor, et vir, sordidosque natos.
 Nulla certior tamen
- 30 Rapacis Orci fine destinata
 Aula divitem manet
 Herum. Quid ultra tandis? Aequa tellus
 Pauperi recluditur
 Regumque pueris: nec satellites Orci
- 35 Callidum Promethea
 Revexit auro captus. Hic superbum
 Tantalum, atque Tantali
 Genus coercet; hic levare functum
 Pauperem laboribus
- 40 Vocatus atque non vocatus audit.

XIX

BAKI

Gaia: Oda Ontan Bak maitagarri agertzen zaigu bere kutunentzat, baiña izugarri etsaiantzako. Orati'k gizonki abesten ditu aren

jainkozko gorapcnak. Ninpa ta Satir'i olerkia irakasten ikusi zun
bein; berak eusten die itxaso ta ibaieri, kalterik artu ez dezaten.
DiOtenez, ziri-olerkietakoa dugu au, gerkarren antzera taiutua.

Bacchum in remotis carmina rupibus...

Bak ikusi nuen nik arkaitz urrenetan
(siñistu gerokoak) bertso erakusten,
eta Ninpak ikasten, ta auntz
oinduk Satir'ak belarri-zut.

5 Eue!, oraingo izuz zait gogoa dardartzen,
eta bak'en bularra betean da poztan.
Eue!, askets, Liber, asketsi,
zeure tirsuz astun, lazgarri.

Kanta nitzake lasai Tiatar sumiñak,
10 ardo-sorburu ta esne-lats ugariak,
bein ta berriz miazkatu
ezti enbor arrotiko.

Aitzu zait zure emazte kantatzea pozkOr,
izar gain aipua, ta Penteu jauregia
15 triskantz ez txikiz jausia,
ta Likurgo'ren kaltea.

Zuk dauzkazu ibaiak teink, zuk itxas arrotza,
Zuk, mozkortua mendi gain urrutietan,
suge-IOkiz biltzen dituzu
20 gaitz-ge Bistondarren adatsak.

ErraldOi talde etOia, zerorren aitaren
aginterrira igonik zijola gorantza;
zuk zenun Erreku itzul-az
azkazal ta leoi Ormazaz.

25 Dantza, joku ta jolas azkar ziñala be
ta burrukan erneegi ez zioten arren,
zu egoki zail zera ziñez
pakez naiz gudaldi gordiñez.

Kerber'ek, irainkatu gabe, ikusi zindun
30 urre-adar jantzia; leun isatsa igitu,
ta iru miizko aoz, joanik,
Oin-zankOak zizkitzun iku.

Oarrak. - 5. Bakitar oiva, janko onen jaupalemeak beren barne-
 asazkaldieten erabiltzen zutena. - 8. Tirsu, Bak'en zantzua, igun edo
 lantza txiki bat zan, untzorriz ta mahats-ostoz apaindua. - 9. Tinta-
 rrak, Menade ta Bakante'tarren antzera, Bak'en jaupal-mirabeak. -
 14. Penteu, Tebas'ko errege; etzun onek nai izan Bak'en omenezko
 gurtzarik bere aginterrieten sartzerik; tximistarri fiaba r batek onda-
 tu zion jauregia. - 16. Trazitar Likurgo'k, edonitarren lendakariak,
 mahasti guztiak erakitzeke ta Bakantarrak atxilo artzekO agindu
 zuen, eta Bak'ek, asarre bizitan, adimen argi gabe utzi zun. - 20,
Bistone, Trazi'ko emakume bat, Bak'en mirabetzakoa. - 23. Erreku,
 erraldoien taldeko bat. - 29. Kerber, iru buru zeuzkan zakurra,
 suleizeko zaindari.

Carmen XIX

IN BACCHUM

Bacchum in rernotis carrnina rupibus
 Vidi docentem (credite pos teri!)
     Nymphasque discentes, et aures
     Capripedum Satyrorum acutas.
 5 Euoe! recenti mens trepidat metu,
     PlenOque Bacchi pectOre turbidurrl
     Laetatur! Euoe! paree, Liber!
     Paree, gravi metuende thyrsO!
     Fas pervicaces est mihi Thyiadas,
 10 Vinique fontem, lactis et liberes
     Cantare rivos, atque truncis
     Lapsa cavis iterare mella.

Fas et beatæ coniugis additum
 Stellis honorem, tectaque Penthei
 15   Disiecta non leni ruina,
     Thracis et exitium Lycurgi.
 Tu flectis amnes, tu mare barbarurn;
 tu separatis uvidus in iugis
     Nodo coerces viperino
 20   BistOnidum sine fraude crines.

Tu, quum parentis regna per arduurn
 Cohors Gigantum scanderet impia,
     Rhoetum retorsis ti leonis
     Unguibus horribilique mala:

25 Quamquam, chorcis aptior et iocis
Ludoque dictus, non sat idoneus
Pugnae berebaris; sed idem
Pacis eras mediusque belli.
Te vidit insons Cerberus aureo
30 Cornu decorum, leniter atterens
Caudam, et recedentis trilingui
Ore pedes tetigitque crura.

MEKENA'RI

Gaia: Orati'k bere burua gorai patzen du, asmuz eta irudikizunez naro ta txinpartatsu; illezkortasunak irri gOxoz begiratzen dio. Mekena'k ez beza negarrik egin, bera ilda ere: egazti egalari biurturik, ludiko lurralde guztien gaiñez dabilke iparrean naiz egoan bizi diranak, ondO ezagutu dute, ta bere bertso ta olerkien bitartez, nainun txalotu ta goretsia izango da noski. "Ez egidazu, Mekena, obirik jaso: alperrik litzake".

Non usitata, non tenui ferar...

Egal oiez astunez, bi itxuran neurtizle,
eguratsean zear jeikiko naiz trebe,
ta ez naiz lurrean biziko
geiago, bekaitzez gaificko,

5 uriak ere utzirik. Ez naiz ni aituko,
guraso beartsuen odol, ez naiz ni ilko;
zuk, Mekena, diotsazun au
ez du Estigi-uñak ertsiko.

Bai, bai, nire bernetan larru latza dager,
10 -regarte zuri zait soin-goialdea bior,
ta bizkar-atz-erpiñetan
luma arin leunak zaizkit sor.

Bai, Dedal'en seme Ikar baiño azkarrago,
ikusiko ditut Bospor'ko ertz ulutsuak,
ta, txori kantari, getuldar
aretzak eta ipar-soroak.

Kolko'k, ta Marsa-saillan izua estaldu
oi dun Bak'ek, ta GelOn asauk naukete ezaun;
neri dit ikasko espaiñar
20 oitu ta Rodano'n dedanak.

Bioaz at nigandik il-erosta utsalak,
negar-ixurtxe ez aratz la intziri geldoak.
Galga oiva ta utzi saiets
ohi-dedu alperrekoak.

Oarrah. - 8. Estigi zingira, su-leize biran zazpi inguru egiten
zituna. - 13. Ikar, Dedal'en semea, Kerete'ko biurgune itsutik egoe-
kin irtenda, itxasora erori zan. - 15. Getuli, Apirka ipar aldeko zati
bat; ornen aurkitzen ziran Sirte edo aretza zabal aundiak, Libi'ko
itxas-ertzeruntz osO arriskutsuak. - 17. Marsatarrak, Itali erdirantza
bizi ziranak, bildurgarri-bildurgarriak, batez be guda-liskarretan. -
- 18. Dakitarrak, Europa'kO eskitiar bulartsuak ziran; Gelondarra,
Ordea, Asia urrutikoak.

Carmen XX

AD MAECENATEM

NOn usitata, nOn tenui ferar
Penna biformis per liquidum acthera
Vates; neque in terris mOrabor
Longius: invidiaque maior
5 Urber relinquam. Non ego pauperum
Sanguis parentum, nOn ego, quem vOcas,
Dilecte Maecenas, Obibo,
Nec Stygia cohibebor unda.
Iam iam residunt cruribus aspera
10 Pelles, et album mutor in alitern
Superna; nascunturque leves
Per digitOs humerosque plumae.
Iam Daedaleo ocior IcarO
Visam gementis libra BOspori,
15 Sytesque Gaetulas canORus
Ales Hyperboreosque campOs.
Me COLclius, et qui dissimulat metum
Marsae cahortis Dacus, et ultimi
Noscent GelOni; me peritus
20 Discet Iber, Rhodanique poter.

Absint inani funere naeniae,
Luctusque turpes et querimoniae:
Compesce clamorem, ac sepulcri
Mitte supervacuos honores.